

HÜKÜMDARA ÖĞÜTLER

MENGZİ KLASİĞİ

MENGZİ

VakıfBank Kültür Yayınları: 0412
Klasik: 028

HÜKÜMDARA ÖĞÜTLER

MENGZİ KLASİĞİ

MENGZİ

Özgün adı

孟子

Mèngzǐ

Türkçesi

İlknur Sertdemir

Yayın Danışmanı

Ekrem Demirli

Proje Editörü ve Son Okuma

Ömer Uzunağaç

Kitap Editörü

Cumhur Ersin Adıgüzel

Kapak ve Sayfa Uygulama

Faruk Özcan

VakıfBank Kültür Yayınları

İnkılap Mahallesi

Dr. Adnan Büyükdenez Caddesi

No: 7/A1 – Kat 13

34768 Ümraniye / İstanbul

Telefon: 0 216 285 9571

www.vbky.com.tr – info@vbky.com.tr

Sertifika No: 40141

© Vakıf Pazarlama San. ve Tic. A.Ş., 2025

ISBN 978-625-5848-32-1

Kitabın Türkçe yayın hakları VakıfBank Kültür Yayınları'na aittir. Tanıtım amacıyla, kaynak göstermek şartıyla yapılacak sınırlı alıntılar dışında, yayıncının yazılı izni olmaksızın hiçbir elektronik veya mekanik araçla çoğaltılamaz. Eser sahiplerinin manevi ve mali hakları saklıdır.

Baskı

Mega Basım Yayın San. ve Tic. A.Ş.

Cihangir Mah. Güvercin Cad. No: 3/1

Baha İş Merkezi A Blok Kat: 2

34310 Haramidere, Avcılar / İstanbul

Tel: 0 212 412 1700

www.mega.com.tr - info@mega.com.tr

Sertifika No: 44452

1. Baskı: Eylül 2025

HÜKÜMDARA ÖĞÜTLER

MENGZİ KLASİĞİ

MENGZİ

TÜRKÇESİ

İLKNUR SERTDEMİR

MENGZİ

Siyasetçi ve eğitimci kimliğiyle de tanınan Mengzi (MÖ 372-289), Konfüçyanizm'in önde gelen temsilcilerindendir. Kadim Çin tarihinin kaotik yıllarına tekabül eden Savaşan Beylikler (MÖ 476-221) döneminde yaşadığı, günümüz Shandong eyaleti sınırlarında yer alan Zou Beyliği'nde dünyaya geldiği ve bu topraklarda vefat ettiği bilinmektedir. Babasını erken yaşta kaybeden ve annesiyle büyüyen düşünür, çocukluğunu ekonomik zorluklar içinde geçirmiştir. Hayatı boyunca ülkesinin sosyopolitik düzene yeniden kavuşması adına mücadele veren Mengzi, beylikler arası bir dizi seyahat gerçekleştirerek ahlaki yaşam, devlet yönetimi ve toplum düzeni hakkındaki fikirlerini uygulatabileceği bir otorite figürü aramıştır. Qi Beyliği bünyesinde danışman olarak görev yapmış, ancak Qi Beyi'nin bencil tutumunu sürdürmesi ve iktidar hırsıyla yanıp tutuşması yüzünden başarılı olamayacağını düşünerek görevinden ayrılmıştır. Mengzi, Çin felsefesine yepyeni bir soluk getiren öğretisini benimseyen pek çok öğrenci yetiştirmiş ve kendi adını taşıyan eserini öğrencileriyle birlikte derlemiştir.

İLKNUK SERTDEMİR

1986'da Eskişehir'de doğdu. Yunus Emre Yabancı Dil Ağırlıklı Lisesi'nde İngilizce ve Almanca okudu. 2008 yılında Erciyes Üniversitesi Çin Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı'ndan mezun oldu. Ankara Üniversitesi Sinoloji Anabilim Dalı'nda "Mevlana ile Konfüçyüs'ün Evren ve Ahlak Görüşleri Üzerine Bir Karşılaştırma" (2012) başlıklı teziyle yüksek lisansını; "Klasik Çin Metinlerinde İnsan Kavramı" (2020) başlıklı teziyle de doktorasını tamamladı. Ankara Üniversitesi Sinoloji Anabilim Dalı'nda ve Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi Çin Dili ve Edebiyatı Bölümü'nde araştırma görevlisi olarak çalıştı. 2023 yılında Dünya Dilleri ve Edebiyatları bilim alanında "doçent" unvanı almaya hak kazandı. Ulusal ve uluslararası alanda kitap, kitap bölümü ve araştırma makaleleri yayımladı; kongre ve sempozyum tebliğleri sundu. 2024 yılında, Konfüçyüs öğretisini ihtiva eden *Dört Kitap* (Sishu 四书) arasında yer tutan *Büyük Bilgi* (Daxue 大学) ve *Orta Yol Doktrini* (Zhongyong 中庸) eserlerinin açıklamalı ve yorumlu çevirisini yayımladı. Hâlen, Çin felsefesi ve Konfüçyüs öğretisi üzerine çalışmaktadır.

İÇİNDEKİLER

Çevirmenin Önsözü: Mengzi (MÖ 372-289) ve Konfüçyanizm	7
--	---

MENGZİ KLASİĞİ

孟子

BİRİNCİ BÖLÜM

Wei Beyi Liang Hui	19
Birinci Kısım	21
İkinci Kısım	35

İKİNCİ BÖLÜM

[Qi Beyliği Yerlisi] Gongsun Chou	53
Birinci Kısım	55
İkinci Kısım	71

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

Teng Beyliği Vârisi Wen	87
Birinci Kısım	89
İkinci Kısım	105

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

[Efsanevi Kâhin] Li Lou	123
Birinci Kısım	125
İkinci Kısım	143

BEŞİNCİ BÖLÜM

[Mürit] Wan Zhang	161
Birinci Kısım	163
İkinci Kısım	179

ALTINCI BÖLÜM

[Düşünür] Gaozi	193
Birinci Kısım	195
İkinci Kısım	211

YEDİNCİ BÖLÜM

Benliğin Adanışı	227
Birinci Kısım	229
İkinci Kısım	251
Çevirmenin Kaynakçası	271

ÇEVİRMENİN ÖNSÖZÜ

MENGZİ (MÖ 372-289) VE KONFUÇYANİZM

Milattan önce altıncı yüzyılda Konfüçyüs (MÖ 551-479)¹ tarafından temelleri atılan düşünce ekolü, Doğu Asya kültürüne günümüzdeki şeklini veren kadim bir öğretilerdir.² Konfüçyüs'ün yaşadığı Doğu Zhou hanedanının (MÖ 770-256) ilk periyodu olan İlkbahar Sonbahar (MÖ 770-476) yılları; siyasal yapının bozulduğu, toplumsal huzurun kaybolduğu, halkın müşkül durumlarla boğuştuğu ve beyliklerin iktidar hırsıyla yanıp tutuştuğu kaotik bir döneme tekabül eder. Böylesi bir ortamda Konfüçyüs'ün asıl amacı, ülkeye yeniden barışın getirilmesi ve eski düzene kavuşulmasıdır. Düşünürün amacına ulaşma yolunda benimsediği temel ilke, bağlılık (zhong 忠) ve diğerkâmlık (shu 恕) ile sağlamlaştırılan beşerî ilişkileri ihtiva eden mütekabiliyettir. Siyasal ve sosyal düzende hiyerarşik yapılanmadan ödün vermeyen Konfüçyüs, astların üstlerine itaatkâr hizmetini ve üstlerin astlarına özgecil davranışını esas alan kuralcı bir yaklaşımla fikirlerine yön verir.

Konfüçyüs'ün kuralcı yaklaşımının ana hatlarını kişisel gelişim, toplumsal uyum ve ülküsel yönetim hedefleri oluşturur. Düşünüre göre söz konusu hedeflerin tamamlanabilmesi için

1. Çincesi “Kong Fuzi 孔夫子” olup “Üstad Kong” anlamına gelir. Konfüçyüs'ün doğum adı Qiu (丘), yetişkinlikte kendisine lütfedilen nezaket adı ise Zhongni' dir (仲尼). Nezaket adı (biaozi 表字) ifadesi, Çin'in geleneksel kültürü bağlamında yaşça büyüklere hürmetin göstergesi olan bir hitap şeklidir ve bireylerin ahlaki karakterini onurlandırmak ve övmek için seçilir.

2. Konfüçyanizm ya da Ruizm olarak tercüme edilen bu akımın Çincesi “Ru ekolü (rujia 儒家)” olup “ru 儒” terimi âlim, bilge, edip; “jia家” ise okul, ekol, akım anlamlarını karşılar.

insanların bilgiyi ve erdemi öğrenmesi ve davranışa aktarması şarttır. Zira “Yaradılıştta herkes birbirine denk, yaşayıştta ise birbirinden farklıdır.”³ diyerek insanı doğuştan iyi ya da kötü olarak açıklamayan Konfüçyüs, ahlaki davranışın ölçütlerini; bilgiyi ve erdemi pratiğe dönüştüren birtakım normlara dayandırır.

Diğer yandan, Konfüçyüsçü düşünce sisteminin en önemli temsilcileri arasında gösterilen ve ikinci bilge vasfına layık görülen Mengzi (MÖ 372-289),⁴ insan doğasının doğuştan iyi olduğu teorisıyla Çin felsefesine yepyeni bir soluk getirir. Doğu Zhou hanedanının ikinci periyodu olan Savaşan Beylikler (MÖ 476-221) döneminde yaşadığı bilinen düşünürün günümüz Çin’in Shandong eyaleti sınırlarında yer alan Zou Beyliği’nde dünyaya geldiğı ve bu topraklarda vefat ettiğı rivayet edilir.⁵ Konfüçyüs’ten miras aldığı öğretiyi “İnsan doğası iyidir (xing shan 性善).” iddiası çerçevesinde detaylandıran Mengzi, geleneksel Çin düşüncesine alışılmamış bir kuram sunar. Bu kuramın en temel özelliğı, akıl-kalp ilişkisine karşılık gelen benlik (xin 心) algısıdır ve benliğin beslenmesi (yangxin 养心) ile benliğin korunması (cunxin 存心), bilişsel ve davranışsal gelişime çatı kuran argümanlardır. Doğuştan gelen iyiliğe yönelimi sezgisel öğrenme yöntemine dayandıran Mengzi, “bebeksi masumiyet” önermesiyle özdeki iyiliğin yaşam boyu sürmesi gerektiğini anlatan bir felsefeyi benimser.⁶

3. Bkz. Lunyü, 17/2. *Konuşmalar Kitabı* (Lunyü 论语), Konfüçyüsçü düşünce sisteminin başlıca eseridir.

4. Meng (孟) ailesindendir, doğum adı Ke’dır (軻). “Mengzi 孟子” adlandırması “Üstad Meng” anlamına gelir. Yetişkinlikte kendisine lütfedilen nezaket adı ise, Ziyu’dür (子輿). Telaffuzu “Ming Zi” şeklindedir.

5. Ünlü tarihçi Sima Qian (MÖ 145-86), *Tarih Kayıtları* eserinde Mengzi’nın biyografisine yer vermiştir. Bkz. Shiji, Bölüm 74.

6. Masumiyet ile kastedilen, dünyaya gözlerini henüz açan bir bebeğin tertemiz hâlidir. Mengzi, “bebeğin benliğı (chizi zhixin 赤子之心)” ifadesiyle açıkladığı bu masumiyetin yaşamın her safhasına yayılmasını öğütler.

Konfuçyüs'ün kuralcı bir bakış açısıyla açıkladığı ahlaki davranış ölçütleri, Mengzi'ya göre benliğin dört duygusu tanımına uyan “dört filiz (siduan 四端)” aracılığıyla pratiğe dönüşür. Düşünürün merhamet (ceyin 惻隱), utanç (xiuwu 羞惡), hürmet (cirang 辭讓) ve doğru-yanlış ayrımı (shifei 是非) olarak sıraladığı bu duygular; insancılık (ren 仁), doğruluk (yi 義), teşrifat (li 禮) ve bilgelik (zhi 智) ölçütlerinin kaynağıdır. Mengzi'nın vurgulamak istediği, insanın kendi doğasına farkındalığında bedensel, duyusal, duygusal ve zihinsel yönden olgunlaşmasını sağlayan özdüşünüm (xiushen 修身) prensibiyle hareket etmesidir. Mengzi felsefesinde özdüşünüm, benliğin beslenmesi ve korunması için elzemdir. Aksi takdirde insan, çevresel faktörlerin etkisiyle varoluşsal özünün iyi eğilimlerinden uzaklaşır, bencilliğin ve çıkarıcılığın pençesine düşer.

Düşünürün kendi adını taşıyan eseri *Mengzi Klasîği*,⁷ özdüşünüm prensibini önceleyen ve doğuştan gelen eğilimlerin pratiği hususunda en detaylı anlatımları veren metinlerle dikkat çekmektedir. Her biri ikişer kısma ayrılan yedi bölümden ve otuz beş bini aşkın imden oluşan bu eser, Mengzi'nın doğuştancı kuramının en doğru şekilde anlaşılmasını sağlayan birincil kaynaktır. Klasîğin bölüm başlıkları, düşünürün yolculuk yaptığı beyliklerin yöneticilerine, tanıştığı şahıslara, önceki dönemin ve mevcut dönemin fikir adamlarına atıfta bulunur niteliktedir. Karşılıklı diyalog, sohbet ve anekdotlar koleksiyonu özelliği taşıyan *Mengzi Klasîği*, düşünürün görüşlerini benimseyen öğrencileri, çağdaşları ve beylerle soru-cevap şeklindeki konuşmalarını ve istişarelerini belgeler. Eserinde za-

7. Başta *Konuşmalar Kitabı* olmak üzere, Konfuçyüs öğretisinin temel eserleri arasında gösterilen *Dört Kitap* (Si Shu 四书); *Mengzi Klasîği* (孟子), *Büyük Bilgi* (Daxue 大学) ve *Orta Yol Doktrini* (Zhongyong 中庸) olarak sınıflandırılan küliyatıdır. Bu eserler, Song hanedanı (960-1279) dönemi düşünürlerinden Zhu Xi (1130-1200) tarafından bir araya getirilmiş, açıklanmış ve yorumlanmıştır.

man zaman hiciv sanatına başvuran Mengzi, cümlelerinde analogi yöntemini kullanır ve kavramları metaforlaştırma yoluyla nakleder. Metinler boyunca farklı klasiklerden alıntılar yapan Mengzi'nin tartışma metodu ise çürütmedir.⁸

Mengzi ve öğrencileri tarafından derlendiği kabul edilen eser, kaleme alındığı devirde ses getirmemesine rağmen edebî kuvvetliliği ve felsefi berraklığı sayesinde zamanla değer görmeye başlamıştır. Doğu Han hanedanı (MS 25-220) dönemi âlimlerinden Zhao Qi (MS 108-201), klasiğe ilk açıklamaları ve yorumları eklemiştir. Song dönemine tarihlenen Zhu Xi'nin *Dört Kitap* derlemesinden beş asır sonra düşünür Jiao Xun (1763-1820) tarafından klasiğin filolojik analizle yeniden yorumlandığı bilinmektedir. Zhu Xi'nin notlarından yola çıkarak klasiğe yeni ve yararlı yorumlar ekleyen Jiang Boqian (1892-1956), *Dört Kitap Okumaları* (*Si Shu Duben* 四书读本) başlıklı eseri yayımlamıştır. Yirminci yüzyıla gelindiğinde ise Yang Bojun (1909-1992),⁹ *Mengzi Klasiği*'ni modern Çinceye çevirip notlandırmıştır.

8. Dört Kitap ile birlikte “Konfüçyüs Klasikleri” adlandırmasına mazhar olan *Değişimler Klasiği* (Yijing 易经), *Belgeler Klasiği* (Shujing 书经), *Şiirler Klasiği* (Shijing 诗经), *Ritüel Kayıtları* (Liji 礼记), *Zhou Törenleri* (Zhouli 周礼), *Norm ve Tören* (Yili 仪礼), *Atalara Saygı Klasiği* (Xiaojing 孝经), *Bahar-Güz Kayıtları* (Chunqiu 春秋) ve *Erya* (尔雅), Çin düşünce geleneğini temsil eden 13 Klasik (Shisan Jing 十三经) eserleridir.

9. Yang Bojun (1909-1992), Filoloji alanında uzman olmasının yanı sıra klasik Çin metinlerinin derlenmesi ve tercüme edilmesi hususunda yaptığı sayısız çalışma ile adından söz ettiren bir akademisyen idi. 1932 yılında Pekin Üniversitesi Çince Bölümü'nden mezun oldu. 1953 yılına gelindiğinde adı geçen bölümde doçent olarak çalışmaya başladı. 1958 yılında Konfüçyüs'ün *Konuşmalar Kitabı*'nın ve 1960 yılında *Mengzi Klasiği*'nin modern Çinceye açıklayıp notlandığı çevirilerini yayımladı. Aynı yıl Pekin merkezli Zhonghua Yayınevi ile çalışmaya başlayan Yang Bojun, Çin'in Doğu Zhou dönemine tarihlenen *Bahar-Güz Kayıtları* (Chunqiu 春秋) eserinin Zuo Nüshası (Zuo Zhuan 左传) üzerine çalışmalarına başladı ve söz konusu eseri 1981 yılında tamamladı. Yang Bojun; Çin dilini, felsefesini ve tarihini konu alan bilimsel çalışmalarıyla literatüre önemli katkılar sağladı.

Mengzi Klasiği'nin birinci bölümü, Wei Beyi Liang Hui'ye (MÖ 400-319) adanmıştır. Bu başlık aracılığıyla bir gezgin edasıyla neden beylikler arası seyahat ettiği konusunda bizlere ipuçları veren düşünürün ahlak, eğitim, siyaset ve toplum hakkındaki fikirlerini uygulatabileceği bir otorite figürü aradığı aşikârdır. Konfüçyüs ve zamanı dediğimiz İlkbahar Sonbahar yılları ile Mengzi'nin yaşadığı Savaşan Beylikler dönemi aynı kaotik ortama ev sahipliği yapar. Dolayısıyla Mengzi, Konfüçyüs'ün düzene dönüş idealini kendisine ilke edinerek çalkantılı çağın aydınlığa kavuşması için yoğun çaba harcamıştır.¹⁰ Ülkenin refahı uğruna hükümdarların insancıl yönetim politikasını benimsemesi ve eşitliğe dayalı toplumsal düzenin kurulması, birinci bölümün ana temasıdır. Ayrıca bu bölümde, Konfüçyüs'ün kural koyucu öğretisinde kimlikssel ayrıştırmayı ve konumsal sınıflandırmayı niteleyen sıradüzen (xiao 孝), beşerî ilişkilerde karşılıklı hürmet ve nezaket bağlamında sunulur. Bölüm boyunca, Mengzi'nin yaptığı yolculuklara dair kronolojik izler bulabilmek de mümkündür.

İkinci bölüm, Qi Beyliği yerlilerinden Gongsun Chou'ya adanmıştır. Aynı zamanda düşünürün öğrencilerinden olan bu zat, *Mengzi Klasiği*'nin derlenmesinde de görev almıştır. Bölüm boyunca Çin düşünce geleneğindeki kozmolojik öğeler, insan doğası ve kişisel gelişim hakkında sayısız diyalog göze çarpar. Dahası, Mengzi'nin dört filiz metaforuna dair ilk söylemleri bu bölümde yer almaktadır. İnsancıl ve özgecil davranışların yayılması, iyicil ve kötücül dürtülere farkındalık kazanılması, beşerî

10. Konfüçyüs'ün düzene dönüş ideali, Batı Zhou hanedanı (MÖ 1046-771) dönemindeki barış ve huzur ortamını temsil etmektedir. O dönemin sosyo-politik düzenine hayranlık duyan düşünür, öğretilerine yön verirken Batı Zhou'nun hâkimiyet yıllarındaki devlet idaresini ve toplum yaşamını örnek gösterir. Detaylar için bkz. Sertdemir, 2024.

ilişkilerde hürmete ve nezakete önem verilmesi, duygu-düşünce bütünlüğünün sağlanması, iç gözlem ve vicdan muhasebesinin yapılması, bu bölümün temel argümanlarıdır.

Üçüncü bölüm, Teng vârisi Wen'a adanmıştır. Teng Beyliği'ne mensup soylulardan olan genç veliahdın Song Beyliği topraklarından geçerken Mengzi'yi ziyaret ettiği ve ideal siyaset konusunda düşünürden tavsiye aldığı bölüm içi konuşmalardan anlaşılır. Öte yandan bu bölümde, zaman zaman maruz kaldığı suçlamalara karşı Mengzi'nin kendini savunmasına ve insan doğasının doğuştan iyi olduğu iddiasına yönelik söylemleri bulunmaktadır. Hükümdar-halk, baba-oğul, karı-koca, kardeşler ve arkadaşlar arasındaki ilişkinin standartları ile toplumsal görev ve sorumluluklar, bu bölümün başlıca konularıdır.

Dördüncü bölüm, efsanevi kâhin Li Lou'ya adanmıştır. Beş Hükümdar Dönemi (MÖ 28 ila 21. asırlar) liderlerinden olan ve Çin medeniyetinin ulusal kimliğini temsil eden Huaxia soyunun ilk atası sayılan hükümdar Huangdi'nin egemenlik yıllarında yaşadığı tahmin edilen Li Lou, oldukça kuvvetli öngörülleri ve olağanüstü yetenekleriyle ün salan bir kâhindir. Bölüm boyunca, başta insancılık olmak üzere Konfüçyüsçü düşünce sistemini şekillendiren ilkelerin izahları okunabilmektedir. Ayrıca düşünün bebedeksi masumiyet önermesi, benliğin korunması argümanı, aile birliği ile devlet yönetimi arasındaki etkileşimin gerekliliğine dayalı nasihati ve öz eleştiriye yönelik uyarısı, ilk defa bu bölümde geçmektedir.

Beşinci bölüm, Mengzi'nin öğrencilerinden Wan Zhang'a adanmıştır ve bu bölümün Wan Zhang tarafından yazıldığı kabul görmüştür. Diğer yandan, Huangdi'den sonra ülkeyi yöneten ve “üç bilge” vasfını taşıyan Yao, Shun ve Büyük Yu hakkındaki uzun anlatımlar, Mengzi'nin bilgeliğe ve erdemliliğe verdiği öne-

mi göstermektedir.¹¹ Aslında bu liderlere ilişkin ilk cümleler, ikinci ve üçüncü bölümde karşımıza çıkmaktadır; lakin bu bölümdeki detaylı açıklamalar, düşünürün ahlaki davranışı örnekleme yöntemini işaret etmektedir. Bölüm boyunca; duygu, düşünce, niyet, karar, tutum ve davranış aşamalarında doğru-yanlış ayrımının nasıl yapıldığına, bilgiye ve erdeme ulaşma yolunda hangi ölçütlerin prensip edinilmesi gerektiğine ilişkin öğütler, Mengzi felsefesinin özünü epey anlaşılır kılmaktadır.

Altıncı bölüm, Mengzi'nin çağdaşlarından düşünür Gaozi'ya (MÖ 420-350) adanmıştır. Bu bölümün ana teması insan doğasıdır ve Mengzi'nin insanın doğuştan iyi olduğu kuramı ile Gaozi'nin insanın doğuştan ne iyi ne de kötü olduğu kuramı arasındaki fikir çatışması üzerine bölüm içi tartışmalar öne çıkmaktadır. Bununla birlikte, başta insancılık ve doğruluk ölçütleri olmak üzere ahlaki eğilimlerin içsel mi yoksa dışsal mı olduğuyla ilgili pek çok diyalog, bölüm boyunca gözlemlenir. Bilgiye ve erdeme ulaşma yolunda Mengzi, zihinsel ve spiritüel süreçleri birbirinden ayırmadığından insanı iyiye ve doğruya yönlendiren motivelerdeki bütünlükten bahseder. Ayrıca bu bölümde, Konfüçyüs'ün savunduğu kimliksel ayrıştırmaya ve konumsal sınıflandırmaya karşı çıkan Mengzi'nin adalet ve muadelet yanlısı olduğuna dair sözleri de yer almaktadır.

Yedinci bölüm, Mengzi'nin benliğin beslenmesi argümanı üzerinden ilerler. Kişisel gelişim sürecine temel kurduğu varsayılan özdüşünüm, bu bölümün ana temasıdır. Bu bölümde, düşünürün insan doğasının iyiliği kuramına göre bencilliğin, çıkarıcılığın, kibirliliğin, ölçsüzlüğün, önyargınlığın, saldırganlığın ve

11. *Konuşmalar Kitabı* başta olmak üzere 13 Klasik eserleri boyunca Konfüçyüs; doğru davranış, doğru siyaset ve doğru yaklaşım standartlarını aktarırken bu liderleri rol model seçer. Bu seçimin arka planında “içte bilge dışta hükümdar (nei sheng wai wang 内圣外王)” fikri vardır. Detaylar için bkz. Sertdemir, 2024.

tarafılığın nasıl önüne geçildiği; duygu, düşünce, niyet, karar, tutum ve davranış aşamalarında hangi eğilimlerin baskın çıktı-ğı; içsel erdemin ve hakiki bilginin toplum geneline neden yayılması gerektiğiyle alakalı söylemler öne çıkmaktadır. Bölümdeki aforizmalar, Mengzi'nin psikolojik gelişim modelindeki tüm de-tayların anlaşılması noktasında son derece etkilidir. Bu minval üzere, *Mengzi Klasîği*'nin kadim Konfüçyüsçü metinler arasında çığır açıcı bir nitelik arz ettiği söylenebilir.

Mengzi Klasîği'ndeki metinlerin tamamında; Çin düşünce geleneği açısından yadsınamaz önem taşıyan Dao (道),¹² gök (tian 天),¹³ göğün altı (tianxia 天下),¹⁴ göğün emri (天命),¹⁵ göğün oğlu (tianzi 天子)¹⁶ ve gök-yer uyumu (tiandi 天地)¹⁷ hakkında söy-lemeler yer alır. Ayrıca Konfüçyüs'ün ideal insan (junzi 君子)¹⁸ ile alçak insan (xiaoren 小人)¹⁹ kıyaslamalarına ilişkin anlatımlar, Mengzi tarafından benimsenmiş ve bilgelik-erdemlilik sentezini başaranlar ve başaramayanlar, ideal insan ile alçak insan kıyasla-malarıyla eser boyunca örneklenmeye devam etmiştir.

Mengzi Klasîği'nin Türkçemize aktarımında Yang Bojun'un arkaik metinden modern Çinceye yaptığı çeviri izlenmiştir.²⁰ Çe-viri sürecinde modern metin, arkaik metinle de karşılaştırılmış ve böylece *Mengzi Klasîği*'nin en doğru şekilde tercüme edilmesi

12. İlk anlamı yoldur. Dao düşünce ekolü kurucusu Laozi (MÖ 571-471) felsefe-sinde yaratıcı bir doğal düzen formunda iken Konfüçyüsçü düşünce sisteminde yönlendirici yol izahında olup kozmos düzenine addedilir.

13. Yaratıcı ve yönetici güçtür.

14. Yeryüzü ve dünya anlamlarını karşılar.

15. Yaratıcı ve yönetici göğün belirlediği kaderdir.

16. Yönetme yetkisini gökten alan hükümdardır.

17. Evrendeki düzen ile beşerî yaşam arasındaki uyumdur.

18. Ahlaki davranışın arketipidir.

19. Ahlaki olmayan davranışın arketipidir.

20. Yang Bojun, *Mengzi Yizhu*, Zhonghua Shuju, Beijing, 2018.

sağlanmıştır.²¹ Bununla birlikte, Yang Bojun edisyonunda eser-
deki bölümler ikiye bölünmüş ve toplamda on dört
bölüm biçiminde sunulmuştur. Çin felsefesi alanında yapılacak
olan bilimsel araştırmalara ışık tutabilmek adına, bölüm num-
ralandırılmalarında arkaik metne sadık kalınmıştır. Çalışma bo-
yunca Çince imlerin Latin harfleriyle yazımında, dünya çapında
standart olarak kabul edilen Pinyin transliterasyon sistemi kul-
lanılmıştır.

İlknur Sertdemir,
Ağustos 2025

21. Arkaik metinde geçen kavram ve terimlerin kontrolü için Profesör Fengbin Yang tarafından kaleme alınan *Mengzi Klasiklerinin Yeni Açıklaması ve Yeni Çevirisi* başlıklı çalışması, yardımcı kaynak olarak kullanılmıştır. Bkz. Fengbin Yang, *Mengzi Xin Zhu Xin Yi*, Beijing Daxue Chubanshe, Beijing, 2018.